Handlett klientarbete PDT, 4,5 hp

Termin 9, vårterminen 2025

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till delkursen

För tillträde till delkursen gäller:

- Antagen till psykologprogrammet samt minst 210 hp avklarade inom programmet

Allmänt

De tre delkurserna i Handlett klientarbete (T7, T8, T9) består i princip av att under handledning bedriva psykodynamisk psykoterapi på Psykoterapimottagningen vid Psykologiska institutionen. Kurserna syftar till att ge en generell professionell grund för psykologisk behandling, kompetens att bedriva psykodynamisk psykoterapi under handledning, samt utveckla studentens professionella förhållningssätt och ge en integration av psykoterapeutisk teori och praktik. Den studerande skall dessutom utveckla en ökad medvetenhet om och erfarenhet av interaktion med klienter, ramars betydelse liksom etiska frågeställningar.

Innehåll och upplägg

Denna termin ska studenten fortsätta att underhandledning bedriva den psykoterapi som påbörjades terminen innan och som är tänkt att pågå i sammanlagt tre terminer. Under termin 9 genomförs, utöver långtidsterapin, dessutom en terminslång terapi utifrån principerna för DIT (Dynamic Interpersonal Therapy) om den inte redan genomförts under termin 8.

Handledningen sker i mindre grupper och omfattar 40 timmar handledning i grupp varje termin. Handledningstiden är 105 minuter per tillfälle vid sammanlagt 17 tillfällen under terminen. Datum för handledningstillfällena meddelas av handledaren, men i princip är det varje vecka. Klientarbetet videofilmas i enlighet med psykoterapimottagningens rutiner. Det filmade materialet används dels som förberedelse inför handledningen, dels under själva handledningen som ett sätt att öka de pedagogiska möjligheterna som feedback på det egna arbetet ger. Ickeverbala utryck/kommunikation som kan vara svåra att förmedla på annat sätt ges härigenom möjlighet att adresseras, exempelvis olika uttryck av affekter som ofta utgör en central del av behandlingen.

Under delkursen ska studenten tillämpa grundläggande terapeutiska metodfärdigheter som är centrala under avslutande av psykoterapeutisk behandling. Specifikt fokus ligger på att på att under avslutningsfasen kunna använda sig av psykoterapeutiska tekniker och interventioner på ett flexibelt och anpassat sätt samt att kunna upprättahålla en allians med klienten. Centralt är att kunna integrera teori och praktik vad gäller psykodynamiska principer för terapeutiska ramar, överföringsfenomen och olika typer av psykoterapeutiska interventioner. Stor vikt läggs även vid förmåga att analysera sin egen roll i samspelet med såväl klient som handledare och handledningsgrupp.

Varje genomförd psykoterapi skall avslutas med en sammanfattning av psykoterapin i journalen, denna journalförs som en ”slutanteckning”, liksom övriga journalanteckningar ska den godkännas av handledaren. Under terminen skrivs dessutom en längre psykoterapisammanfattning för den längsta terapin som sedan examineras mot slutet av terminen. Se bilaga för anvisningar och Athena för information och tider för examinationen.

Under termin genomförs även telefonbedömningar på Psykoterapimottagningen.

Förväntade studieresultat

Efter avslutad kurs skall studenten kunna

- redogöra för teorier och modeller för fallformulering, samt identifiera behandlingstekniker, specifikt vadgäller mer omfattande och komplex psykologisk problematik
- fortlöpande integrera inriktningsspecifika samt generiska färdigheter med självkännedom och empati samtfortlöpande kritiskt utvärdera en behandlingsplan
- utifrån insamlad kunskap presentera fallbeskrivningar på fördjupad nivå, samt kritisk värdera detgenomförda psykoterapeutiska arbetet utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, samt belysa och värderaetiska aspekter
- integrera och tillämpa de samlade kunskaper och färdigheter som utvecklats under kurserna Psykoterapioch psykologisk behandling 1 – 4, samt identifiera sitt fortsatta behov av utveckling och lärande
- i enlighet med vald metod planera och avsluta behandlingsarbetet på ett professionellt sätt.

I delkursen Handlett klientarbete kan kursmålen kopplas till följande läraraktiviteter:

- fortlöpande kunna integrera psykodynamisk metod med självkännedom och empati
- fortlöpande kunna reflektera över sitt pågående arbete och sin metod
- kunna presentera sitt arbete öppet, prestigelöst och begripligt
- kunna reflektera över eget och andras arbete i handledningen
- att fritt från eget begär kunna värdera det genomförda psykoterapeutiska arbetet samt kunna värdera etiska aspekter
- kunna planera och avsluta behandlingsarbetet på ett professionellt sätt

Studenten behöver dessutom uppvisa följsamhet till patientansvarig psykolog (handledaren) likväl som till de uppställda reglerna i den kliniska verksamheten samt gällande lagstiftning inom Hälso- och sjukvård samt Psykologförbundets etiska riktlinjer. Studenten ska uppvisa medvetenhet om såväl egna personliga begränsningar som den aktuella metodens begränsningar i det terapeutiska arbetet och kunna kommunicera dessa då det är relevant.

För en tydliggörande av vad de förväntade studieresultaten innebär, se även sammanställningen nedan:

1. Ett grundläggande professionellt förhållningssätt.
   - förhålla sig professionellt och respektfullt till klienter, studentkollegor och olika terapeutiska behandlingsmodeller
   - förstå och tillämpa de ramar som gäller i relation till klient och handledning
   - visa empatisk och intellektuell förståelse i klientarbetet
   - agera ansvarsfullt utifrån yrkessekretess och etiska aspekter
   - reflektera över sin egen roll i relation till klient, handledningsgrupp och handledare
   - identifiera behov av ytterligare kunskap för att fortlöpande kunna utveckla sin kompetens
2. Grundläggande kunskap om psykodynamisk diagnostik.
   - genomföra diagnostiska samtal där klientens problematik bedöms kvalitativt och formuleras som en psykodynamisk hypotes i syfte att bestämma typ av behandling och behandlingsmålsättning. Behandlingsplanen utformas tydligt individanpassat.
   - ge feedback till klienten gällande diagnostiska överväganden och behandlingsmål

3. Grundläggande kunskap om psykoterapeutisk metod och process.
    - använda adekvata grundläggande terapeutiska interventioner
    - förstå skillnaden mellan manifest och latent material
    - kunna känna igen överförings- och motöverföringsmaterial
    - förstå innebörden av begreppet teknisk neutralitet
    - skriftligt och muntligt kunna sammanfatta en psykoterapiprocess
    - genomföra en professionell avslutning inom ramen för handledningen

4. Grundläggande förmåga att tillgodogöra sig psykoterapihandledning i grupp
   upprätta en fungerande arbetsallians med handledare och handledningsgrupp
    - presentera och diskutera sitt arbete öppet, prestigelöst och begripligt för andra
    - använda sig av handledning på ett flexibelt sätt
    - reflektera över och kritiskt granska det egna arbetet
    - kunna göra relevanta omprövningar i handledningssituationen
    - ge återkoppling till andra och bidra positivt till grupprocessen

Kurskrav
Obligatorisk närvaro och aktivt deltagande i handledningen är kurskrav. Dessutom kännedom om och förmåga att tillämpa psykologiska institutionens mottagningsrutiner. I dessa ingår bland annat journalföring, hantering av inspelat material, hantering av säkerhetsrutiner och nycklar samt genomförande av telefonbedömningar.

Examination och betygskriterier
Bedömning av det handledda klientarbetet görs löpande av respektive handledare.

Psykoterapisammanfattning examineras i handledningsgruppen (utan handledaren) med examinator.

Betygsättning görs av kursansvarig lärare mot bakgrund av handledarens bedömning, vid slutet av terminen.

Som betyg används uttrycket *Godkänd* eller *Underkänd*.

Riktlinjer vid underkännande
Principer och rutiner för underkännande eller avbrytande av klientarbetet
Examinator (kursansvarig lärare) beslutar om den studerande skall godkännas eller underkännas på delkursen. I normalfallet sätts betyg efter genomgången delkurs. I särskilda fall kan dock ett underkännande komma i fråga under pågående delkurs. Examinator kan avbryta klientarbetet och även underkänna en student under pågående kurs, om handledare och examinator tillsammans gör bedömningen att studenten begår allvarliga misstag i kontakt med klienter, eller att det finns risk för att studenten i sitt klientarbete kan skada annan person.

Mottagningsansvarig psykolog eller mottagningschefen kan också avbryta klientarbetet om patientsäkerheten är hotad.

Förutsättningar för studenten att återuppta klientarbetet
Om den studerande underkänns - antingen under pågående eller efter avslutad delkurs - ges ytterligare en möjlighet att fullgöra delkursen. Den kan tidigast påbörjas terminen efter den termin då den studerande blivit underkänd. Examinator skall tillsammans med studierektor härvid kontrollera och godkänna, formellt och vid en intervju med studenten, att studenten har de kunskaper och färdigheter som krävs för att åter delta i delkursen. Examinator och

handledare skall därefter minst två gånger per termin samråda för att kontrollera och godkänna studentens fortsatta studier på delkursen.

Handledare

För information om handledare, handledningsgrupper och handledningsrum, se doklument på Athena.

Kursansvarig och examinator

Herman Daniels
Universitetsadjunkt
leg psykolog, leg psykoterapeut
08 16 38 27
herman.daniels@psychology.su.se

Bilaga 1

Anvisningar psykoterapisammanfattning

En processbeskrivande psykoterapisammanfattning skall författas i samband med avslutningen av långtidsterapin, oavsett om terapin avbryts i förtid eller fullföljs

enligt ursprunglig planering. Texten ska vara ca 6 sidor lång.
Psykoterapisammanfattningen skall diskuteras i handledningsgruppen inom ramen för terminens handledning och signeras av handledare. Psykoterapisammanfattningen examineras av kursansvarig lärare (examinator) mot slutet av sista terminen med delkursen handlett klientarbete på termin 9. Se mer information i Athena under Planeringar och Examination av psykoterapisammanfattning.

SAMMANFATTNINGEN SKA INNEHÅLLA FÖLJANDE:

Patientens kön och ålder
Psykoterapeutens namn
Handledarens namn
Psykoterapins längd, frekvens samt eventuella återbud

INLEDANDE SAMTAL

Klientens skäl att söka hjälp

Hur beskriver klienten sitt lidande alternativt sina problem? Finns någon uttalad förväntan på vad psykoterapin skall medföra?
Vad får du för tankar kring detta?

Kontrakt och ramar

Hur ser kontraktet ut?
Har ramarna förändrats under terapiprocessens gång? I så fall hur och varför?

Klientens aktuella livssituation

Familjeförhållanden, relationer, arbetssituation etc. Beskriv klientens upplevelser av dessa.
Hur förstår du klientens situation?

Levnadshistoria (anamnes)

Kort och relevant sammanfattning av patientens liv.

Psykodynamiska diagnostiska hypoteser i psykoterapins inledning

Hur ser du på klientens problematik efter de inledande orienterande samtalen? Hur kunde du förmedla detta till klienten? Hur reagerade klienten på det?

PSYKOTERAPIPROCESSEN

Teman i psykoterapin

Vilka huvudteman har psykoterapin haft? Utveckla dessa. Beskriv om det har funnits särskilda ”Avgörande ögonblick” i psykoterapin!

Relationen klient – psykoterapeut

Hur har relationen till din klient utvecklats under psykoterapins gång?
Försök att med vanliga ord beskriva hur klienten har varierat i närhet, distans, tillit, etc. i förhållande till dig och hur detta har påverkat dina känslor. Kan du därefter beskriva detta i några av följande termer: Arbetsallians, överföring, motöverföring, intersubjektivt fält?
Hur kan du förstå klientens varierande känslomässiga tillstånd?
Ge exempel på skillnader mellan manifest och latent kommunikation under psykoterapin!

Har ditt förhållningssätt till klienten varierat under olika skeden i psykoterapin och hur kan du förstå detta? På vilket sätt har ditt förhållningssätt varierat: Stödjande, bekräftande, tolkande eller förklarande? Ge exempel.

PSYKOTERAPINS AVSLUTNINGSFAS

Hur ser det ut under avslutningsfasen? Hur förlöper separationsprocessen? På vilket sätt kommer separationen till uttryck?

VAD HAR HÄNT?

Klienten

Har något förändrats under psykoterapin? Beskriv inre och yttre förändringar hos klienten!

Psykoterapeuten

Vad har du lärt om dig som psykoterapeut av arbetet med denna klient? Vilka hinder och vilka möjligheter har du upptäckt hos dig?
Reflektera över vad det har betytt för dig att ha flera psykoterapier om du har haft det, och vad det har betytt att ha en psykoterapi om du har haft det.
Vilken betydelse har handledaren haft för din utveckling som psykoterapeut?
Vilken betydelse har gruppen haft för din utveckling som psykoterapeut?
Vad är viktigt för dig att tänka på i kommande klientarbete?